

- **translated title:**
Europejska konwencja o ochronie zwierząt kręgowych
używanych do celów doświadczalnych oraz do innych celów naukowych
- **original title:**
European Convention for the Protection of Vertebrate Animals
used for Experimental and other Scientific Purposes
- **identification number of the convention:**
ETS No. 123
- **place of the translation:**
Warsaw
- **status of the translation:**
unofficial
- **host item:**
Wybór konwencji Rady Europy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999 (ISBN
83-01-13035-0).

Europejska konwencja o ochronie zwierząt kręgowych używanych do celów doświadczalnych oraz do innych celów naukowych¹

Strasburg, 18 marca 1986 roku

European Treaty Series (ETS) / Série des traités européens (STE) Nr 123

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy, Sygnatariusze niniejszej konwencji,

powołując się na cel Rady Europy, jakim jest osiągnięcie większej jedności jej członków, oraz na wolę współpracy z innymi Państwami na rzecz ochrony żywych zwierząt używanych do celów doświadczalnych lub innych celów naukowych;

uznając, iż człowiek ma moralny obowiązek szanować wszystkie zwierzęta i należyście brać pod uwagę ich możliwości znoszenia cierpień oraz zdolność pamiętania;

uznając jednak, iż człowiek w swoim dążeniu do wiedzy, zdrowia i bezpieczeństwa potrzebuje używać zwierząt wówczas, gdy można racjonalnie spodziewać się, że prowadzi to do rozwoju wiedzy lub spowoduje skutki ogólnie pożyteczne dla człowieka lub dla zwierzęcia, w taki sam sposób jak wykorzystuje on zwierzęta w celu zdobycia pożywienia, ubrania lub jako zwierzęta pociągowe;

postanowiwszy ograniczyć używanie zwierząt do celów doświadczalnych i innych celów naukowych, a w ostatecznym celu zastąpić to użycie wszędzie tam, gdzie to możliwe, w szczególności poprzez poszukiwanie metod alternatywnych oraz popieranie korzystania z takich metod;

pragnąc przyjąć wspólne przepisy w celu ochrony zwierząt używanych do doświadczeń mogących powodować trwałe szkody, ból, cierpienia lub lęk oraz w celu zapewnienia, by doświadczenia, których przeprowadzenia nie można uniknąć, zostały ograniczone do minimum,

uzgodniły, co następuje:

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

1. Niniejsza konwencja stosuje się do każdego zwierzęcia używanego lub przeznaczonego do wszelkiego rodzaju zabiegów doświadczalnych lub innych zabiegów naukowych, mogących powodować trwałe szkody, ból, cierpienia lub lęk. Konwencja nie stosuje się do rolniczych lub kliniczno-weterynaryjnych praktyk o charakterze niedoświadczalnym.

2. Dla celów niniejszej konwencji przez:

¹ Tłumaczenie ma charakter nieoficjalny.

- a) „zwierzę”, bez dodatkowych określeń, rozumie się: każdego żywego kręgowca poza człowiekiem, w tym również formy larwalne, samodzielne i/lub zdolne do rozmnażania się, ale z wyłączeniem innych form zarodkowych lub embrionalnych;
- b) „przeznaczone do użycia” rozumie się: hodowane lub przetrzymywane w celu sprzedaży, dysponowania lub użycia do doświadczeń lub innych zabiegów naukowych;
- c) „doświadczenie” rozumie się: każde użycie zwierzęcia do doświadczeń lub innych celów naukowych, mogące u niego powodować trwałe szkody, ból, cierpienia lub lęk, w tym każdy zabieg prowadzący lub mogący doprowadzić do narodzin zwierzęcia w takich warunkach, lecz wyłączając metody najmniej bolesne, przyjęte w nowoczesnej praktyce (to znaczy metody “humanitarne”) uśmiercania lub znakowania zwierząt. Doświadczenie rozpoczyna się w momencie, kiedy zwierzę zostaje po raz pierwszy przygotowane do tego celu, a kończy się, gdy dla danego doświadczenia żadna obserwacja nie jest już potrzebna. Wyeliminowanie trwałych szkód, bólu, cierpień lub lęków, dzięki skutecznemu zastosowaniu znieczulenia, środków przeciwbólowych lub innych metod, nie wyłącza użycia zwierzęcia z zakresu stosowania niniejszej definicji;
- d) przez „osobę kompetentną” rozumie się: każdą osobę uznaną przez Stronę jako uprawnioną do wypełniania, na jej terytorium odpowiedniej funkcji, określonej w niniejszej konwencji;
- e) przez „odpowiedzialny organ” rozumie się: na terytorium danej Strony, każdą władzę, każdy organ lub osobę wyznaczoną w określonym celu;
- f) przez „zakład” rozumie się: każdą instalację stałą bądź ruchomą, budynek lub zespół budynków lub wszelkie, inne pomieszczenia, a także miejsca niecałkowicie ogrodzone lub zadaszone;
- g) przez „zakład hodowlany” rozumie się: każdy zakład, w którym zwierzęta są hodowane w celu ich użycia do doświadczeń;
- h) przez „zakład dostawczy” rozumie się: każdy zakład inny niż hodowlany, dostarczający zwierzęta w celu ich użycia do doświadczeń;
- i) przez „zakład użytkujący” rozumie się: każdy zakład, w którym zwierzęta są używane do doświadczeń;
- j) przez „humanitarne metody uśmiercania” rozumie się: uśmiercenie zwierzęcia przy ograniczeniu do minimum cierpień fizycznych i psychicznych, odpowiednio dla danego gatunku.

Artykuł 2

Doświadczenie może zostać przeprowadzone wyłącznie dla jednego lub więcej następujących celów, z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w niniejszej konwencji:

- a)
 - i. zapobieganie chorobom, złemu samopoczuciu lub innym nieprawidłowościom lub ich skutkom dla człowieka, zwierząt kręgowych i bezkręgowców lub roślin, co obejmuje również produkcję i badanie jakości, skuteczności i braku szkodliwości leków, substancji lub produktów;
 - ii. diagnostyka lub leczenie chorób, złego samopoczucia, innych nieprawidłowości lub ich skutków dla człowieka, zwierząt kręgowych lub bezkręgowców lub roślin;

- b) badanie, ocena, regulowanie oraz zmiany fizjologicznych warunków u człowieka, zwierząt kręgowych i bezkręgowych oraz roślin;
- c) ochrona środowiska;
- d) badania naukowe;
- e) edukacja i szkolenie;
- f) badania z zakresu medycyny sądowej.

Artykuł 3

Każda ze Stron zobowiązuje się podjąć wszelkie niezbędne środki w celu wprowadzenia w życie postanowień niniejszej konwencji i zapewnienia skutecznego systemu kontroli i nadzoru, w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w ciągu pięciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji w stosunku do danej Strony.

Artykuł 4

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie narusza prawa Stron do przyjęcia bardziej rygorystycznych przepisów w celu zapewnienia ochrony zwierząt używanych do doświadczeń, a także w celu zapewnienia kontroli i ograniczenia używania zwierząt do doświadczeń.

ROZDZIAŁ II PIELĘGNACJA I POMIESZCZENIA DLA ZWIERZĄT

Artykuł 5

1. Każde zwierzę używane lub przeznaczone do doświadczeń musi mieć zapewnione odpowiednie dla jego zdrowia i dobrego samopoczucia pomieszczenie, warunki otoczenia, przynajmniej w minimalnym stopniu swobodę ruchu, pożywienie, wodę i pielęgnację. Wszelkie ograniczanie możliwości zaspokojenia potrzeb fizjologicznych i etologicznych zwierzęcia musi być zmniejszone w możliwie największym stopniu. Przy wprowadzaniu w życie niniejszego postanowienia należy kierować się wytycznymi dotyczącymi pielęgnacji i pomieszczeń dla zwierząt, zawartymi w Załączniku A do niniejszej konwencji.

2. Warunki otoczenia, w jakich zwierzę jest hodowane, przetrzymywane lub używane do doświadczeń, muszą być codziennie kontrolowane.

3. Samopoczucie i stan zdrowia zwierząt należy poddawać obserwacji wystarczająco uważnej i częstej, by zapobiec wszelkim trwałym szkodom, bólom, niepotrzebnym cierpieniom i lękom.

4. Każda ze Stron podejmuje niezbędne środki, aby zapewnić możliwie najszybciej wyeliminowanie wszelkich stwierdzonych nieprawidłowości lub przypadków zadawania cierpień.

ROZDZIAŁ III PRZEPROWADZANIE DOŚWIADCZEŃ

Artykuł 6

1. Doświadczenie, dla któregokolwiek z celów określonych w art. 2, nie może zostać przeprowadzone, jeżeli racjonalnie i praktycznie możliwe jest wykorzystanie innej metody, zadowalającej z naukowego punktu widzenia i nie wymagającej używania zwierząt.

2. Każda ze Stron powinna popierać badania naukowe zmierzające do rozwijania metod, które mogą dostarczyć takie same informacje, jak uzyskane w doświadczeniach.

Artykuł 7

Jeżeli konieczne jest przeprowadzenie doświadczenia, wyboru gatunku należy dokonać z pełną rozważą oraz, jeżeli istnieje taki wymóg, jego uzasadnienie przedstawić odpowiedzialnemu organowi; przy wyborze pomiędzy różnego rodzaju doświadczeniami należy wybierać te, które wymagają minimalnej ilości zwierząt, powodują najmniej trwałych szkód, bólu, cierpienia i lęku oraz są w stanie przynieść najbardziej zadowalające wyniki.

Artykuł 8

Doświadczenie musi być przeprowadzane pod znieczuleniem ogólnym lub miejscowym, z zastosowaniem środków przeciwbólowych lub innych metod przeznaczonych do wyeliminowania, w możliwie największym stopniu, trwałych szkód, bólu, cierpienia lub lęku i należy je stosować przez cały czas trwania doświadczenia, chyba że:

- a) ból spowodowany przez doświadczenie będzie mniejszy niż pogorszenie samopoczucia spowodowane przez znieczulenie lub środki przeciwbólowe; lub kiedy
- b) użycie znieczulenia lub środków przeciwbólowych jest nie do pogodzenia z celem doświadczenia. W takich przypadkach należy podjąć właściwe środki prawne i/lub administracyjne, aby takie doświadczenia nie były przeprowadzane niepotrzebnie.

Artykuł 9

1. Jeżeli planuje się poddanie zwierzęcia doświadczeniu, w którym odczuje ono lub będzie narażone na silne i mogące się przedłużać bóle, doświadczenie takie musi być specjalnie zgłoszone wraz z uzasadnieniem odpowiedzialnemu organowi lub musi uzyskać jego specjalne zezwolenie.

2. Należy podjąć właściwe środki prawne i/lub administracyjne, aby takie doświadczenia nie były przeprowadzane niepotrzebnie.

Środki takie obejmują:

- albo specjalne zezwolenie wydawane przez odpowiedzialny organ;

- albo specjalne zgłoszenie doświadczenia odpowiedzialnemu organowi oraz wszczęcie przez niego postępowania na drodze sądowej lub administracyjnej, w przypadku gdy nie zostanie w sposób przekonujący uzasadnione, że doświadczenie jest dostatecznie ważne dla zaspokojenia istotnych potrzeb człowieka lub zwierzęcia, w tym również dla rozwiązywania problemów naukowych.

Artykuł 10

W trakcie trwania doświadczenia użyte w nim zwierzę nadal podlega postanowieniom art. 5, chyba że postanowienia te są nie do pogodzenia z celem doświadczenia.

Artykuł 11

1. Przed zakończeniem każdego doświadczenia należy zdecydować, czy zwierzę zostanie utrzymane przy życiu czy uśmiercone z zastosowaniem metody humanitarnej. Zwierzę nie zostanie utrzymane przy życiu, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ono nadal odczuwać stały ból lub lęk, mimo iż jego zdrowie może powrócić do stanu normalnego pod wszystkimi innymi względami.

2. Decyzje, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są podejmowane przez kompetentną osobę, a w szczególności lekarza weterynarii lub osobę, która, zgodnie z art. 13, jest odpowiedzialna za doświadczenie lub która je przeprowadziła.

3. Jeżeli po zakończeniu doświadczenia:

- a) zwierzę zostaje zachowane przy życiu, otrzymuje ono opiekę niezbędną dla jego stanu zdrowia, zostaje umieszczone pod opieką lekarza weterynarii lub innej, kompetentnej osoby i jest przetrzymywane w warunkach zgodnych z postanowieniami art. 5. Odstąpienie od warunków określonych w niniejszym ustępie jest możliwe w przypadku, gdy według opinii lekarza weterynarii zwierzę nie ucierpi na skutek zastosowania takiego wyjątku;
- b) zwierzę nie może być utrzymywane przy życiu lub nie może korzystać z postanowień art. 5 dla zapewnienia jego dobrego samopoczucia, wtedy zostaje uśmiercone możliwie jak najszybciej za pomocą metody humanitarnej;

4. Żadne zwierzę użyte do doświadczenia, które spowodowało u niego silny lub długotrwały ból lub cierpienie, niezależnie od tego czy było stosowane znieczulenie lub środki przeciwbólowe, nie może być użyte do następnego doświadczenia, chyba że jego zdrowie i samopoczucie powróciły do stanu normalnego oraz pod warunkiem, że:

- a) przez cały czas trwania następnego doświadczenia zwierzę będzie poddane znieczuleniu ogólnemu, które zostanie utrzymane aż do chwili jego uśmiercenia; lub
- b) nowe doświadczenie pociąga za sobą tylko niewielkie interwencje.

Artykuł 12

Nie naruszając innych postanowień niniejszej konwencji, odpowiedzialny organ może zezwolić na wypuszczenie danego zwierzęcia na wolność, jeżeli wymagają tego uzasadnione cele doświadczenia i pod warunkiem, że zyskał on pewność, iż udzielono zwierzęciu najszerzej możliwej opieki dla zachowania jego dobrego samopoczucia. Wypuszczanie zwierząt na

wolność nie może być dozwolone w przypadku doświadczeń przeprowadzanych wyłącznie w celach dydaktycznych lub szkoleniowych.

ROZDZIAŁ IV ZEZWOLENIA

Artykuł 13

Doświadczenie dla celów, określonych w art. 2, może być przeprowadzone tylko przez osoby uprawnione lub pod bezpośrednim nadzorem osoby uprawnionej, lub jeżeli projekt doświadczalny lub inny, określony projekt naukowy uzyskał zezwolenie, zgodnie z przepisami prawa wewnętrznego. Takie zezwolenie jest wydawane jedynie osobom uznanym za kompetentne przez odpowiedzialny organ.

ROZDZIAŁ V ZAKŁADY HODOWLANE LUB DOSTAWCZE

Artykuł 14

Zakłady hodowlane oraz zakłady dostawcze są rejestrowane przez odpowiedzialny organ, z zastrzeżeniem zwolnienia przyznanego w myśl art. 21 lub 22. Zarejestrowane zakłady muszą spełniać warunki określone w art. 5.

Artykuł 15

Przy rejestrowaniu, o którym mowa w art. 14, należy wyszczególnić osobę odpowiedzialną w danym zakładzie, która ma kompetencje, by zastosować lub nakazać stosowanie zabiegów pielęgnacyjnych odpowiednich dla gatunków zwierząt hodowanych lub przetrzymywanych w zakładzie.

Artykuł 16

1. W zarejestrowanym zakładzie hodowlanym wydaje się zarządzenia w celu prowadzenia rejestru, w który wpisuje się wszystkie zwierzęta wyhodowane w zakładzie, wyszczególniona jest ilość i gatunek zwierząt opuszczających zakład, data jego opuszczenia oraz nazwa i adres odbiorcy.

2. W zarejestrowanym zakładzie dostawczym wydaje się zarządzenia w celu prowadzenia rejestru, w który wpisuje się ilości i gatunki zwierząt, które zostały przywiezione do zakładu i tych, które go opuściły, daty wykonanych przewozów, dostawcy oraz nazwa i adres odbiorcy.

3. Odpowiedzialny organ nakazuje, jaki rodzaj rejestru ma być prowadzony oraz udostępniany mu przez osoby odpowiedzialne w zakładach określonych w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu. Rejestry są przechowywane przez okres minimum trzech lat od daty ostatniego wpisu.

Artykuł 17

1. W każdym zakładzie wszystkie psy i koty przed oddzieleniem od matek są indywidualnie i trwale znakowane w sposób możliwie najmniej bolesny.

2. Jeżeli nie oznakowany pies lub kot znajdzie się w zakładzie po oddzieleniu od matki, należy go oznakować możliwie jak najszybciej.

3. Kiedy pies lub kot zostaje przewieziony z jednego zakładu do drugiego przed oddzieleniem od matki i nie mógł być wcześniej oznakowany, dokument rejestracji zawierający kompletne informacje, z wyszczególnieniem zwłaszcza danych matki, jest przechowywany do czasu oznakowania.

4. Opis cech szczególnych oraz pochodzenie każdego psa lub kota należy umieścić w rejestrach zakładu.

ROZDZIAŁ VI ZAKŁADY UŻYTKUJĄCE

Artykuł 18

Zakłady użytkujące są rejestrowane lub w inny sposób zatwierdzane przez odpowiedzialny organ i muszą spełniać warunki określone w art. 5.

Artykuł 19

W zakładach użytkujących wydaje się zarządzenia w celu zapewnienia, aby instalacje i wyposażenie były dostosowane do gatunku zwierząt i prowadzonych doświadczeń, aby projekt, konstrukcja i sposób funkcjonowania tych instalacji i wyposażenia zapewniały możliwie najefektywniejsze przeprowadzenie doświadczeń, z założeniem uzyskania spójnych wyników, przy możliwie najmniejszej ilości zwierząt oraz minimum trwałych szkód, bólu, cierpienia lub lęku.

Artykuł 20

W zakładach użytkujących:

- a) wyznacza się osobę lub osoby, które są administracyjnie odpowiedzialne za opiekę nad zwierzętami i za funkcjonowanie wyposażenia;
- b) jest wystarczająca ilość wykwalifikowanego personelu;
- c) są wydawane odpowiednie dyspozycje w celu zapewnienia porady lub leczenia przez lekarza weterynarii;
- d) lekarz weterynarii lub inna kompetentna osoba są odpowiedzialni za udzielanie porad dotyczących samopoczucia zwierząt.

Artykuł 21

1. Zwierzęta z wymienionych poniżej gatunków, przeznaczone do używania do doświadczeń, są nabywane bezpośrednio w zarejestrowanych zakładach hodowlanych lub pochodzą z takich zakładów, chyba że zostało udzielone ogólne lub specjalne zwolnienie, zgodnie z przepisami, jakie zostaną wydane przez Stronę:

Mysz	<i>Mus musculus</i>
Szczur	<i>Rattus norvegicus</i>
Świnka morska	<i>Cavia porcellus</i>
Chomik syryjski	<i>Mesocricetus auratus</i>
Królik	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Pies	<i>Canis familiaris</i>
Kot	<i>Felis catus</i>
Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>

2. Każda ze Stron zobowiązuje się rozszerzyć postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu na inne gatunki, w szczególności z rzędu naczelnych, kiedy tylko pojawi się rozsądna perspektywa wystarczającego zaopatrzenia w zwierzęta tych gatunków, wyhodowanych w tym celu.

3. Zwierzęta bezdomne, gatunków udomowionych, nie mogą być używane do doświadczeń. Ogólne zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie może być rozszerzone w stosunku do bezdomnych psów i kotów.

Artykuł 22

W zakładach użytkujących mogą być używane wyłącznie zwierzęta pochodzące z zarejestrowanych zakładów hodowlanych lub dostawczych, chyba że zostało uzyskane ogólne lub specjalne zwolnienie, zgodnie z przepisami, które zostaną wydane przez Stronę.

Artykuł 23

Doświadczenia mogą być przeprowadzane poza zakładami użytkującymi, jeżeli odpowiedzialny organ wyda na nie zezwolenie.

Artykuł 24

W zakładach użytkujących wydaje się zarządzenia w celu prowadzenia rejestru oraz przedstawiania go odpowiedzialnemu organowi na każde jego żądanie. Rejestr musi spełniać w szczególności wymogi art. 27 oraz dodatkowo wykazywać ilość, gatunek, dostawcę i datę dostarczenia wszystkich nabytych zwierząt.

ROZDZIAŁ VII EDUKACJA I SZKOLENIE

Artykuł 25

1. Doświadczenia przeprowadzane w celach dydaktycznych, szkoleniowych lub doksztalcania, przygotowujące do wykonywania zawodu lub innych działalności, w tym pielęgnacji zwierząt używanych lub przeznaczonych do doświadczeń, zgłaszane są odpowiedzialnemu organowi i wykonywane przez kompetentną osobę lub pod jej nadzorem. Osoba ta jest odpowiedzialna za czuwanie nad zgodnością doświadczeń z przepisami prawa wewnętrznego, zgodnie z niniejszą konwencją.

2. Doświadczenia w ramach edukacji, szkoleń lub doksztalcania, w celach innych niż określone powyżej w ust. 1, nie są dozwolone.

3. Przeprowadzanie doświadczeń określonych w ust. 1 niniejszego artykułu jest ograniczone do tych absolutnie koniecznych dla potrzeb dydaktycznych lub szkoleniowych i jest dozwolone tylko wówczas, gdy ich cel nie może być osiągnięty za pomocą metod audiowizualnych o porównywalnej wartości lub jakiegokolwiek innej, odpowiedniej metody.

Artykuł 26

Osoby przeprowadzające doświadczenia lub biorące w nich udział, a także wykonujące zabiegi pielęgnacyjne przy zwierzętach używanych do doświadczeń, w tym również sprawujące kontrolę, muszą mieć odpowiednie wykształcenie i wyszkolenie.

ROZDZIAŁ VIII INFORMACJE STATYSTYCZNE

Artykuł 27

1. Każda ze Stron gromadzi dane statystyczne na temat używania zwierząt do doświadczeń; dane te są podawane do wiadomości publicznej, jeżeli takie ogłaszanie jest dozwolone.

2. Dane są gromadzone odnośnie do:

- a) ilości i rodzaju zwierząt używanych do doświadczeń;
- b) ilości zwierząt wybranych kategorii, używanych do doświadczeń bezpośrednio dla celów medycznych oraz edukacji i szkoleń;
- c) ilości zwierząt wybranych kategorii, używanych do doświadczeń związanych z ochroną człowieka i jego środowiska;
- d) ilości zwierząt wybranych kategorii, używanych do doświadczeń wymaganych przez prawo.

Artykuł 28

1. Z zastrzeżeniem przepisów prawa wewnętrznego w dziedzinie tajemnicy i ochrony danych, każda ze Stron będzie każdego roku przekazywać Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy informacje dotyczące pozycji wymienionych w ust. 2 art. 27, przedstawione w formie określonej w Załączniku B do niniejszej konwencji.

2. Sekretarz Generalny Rady Europy publikuje informacje statystyczne otrzymane od Stron, odnośnie do pozycji wymienionych w ust. 2 art. 27.

3. Każda ze Stron jest proszona o przekazanie Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy adresu organu krajowego, w którym na życzenie można uzyskać informacje o statystykach krajowych, bardziej wyczerpujących. Adresy te będą figurować w publikacjach statystycznych, opracowanych przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

ROZDZIAŁ IX UZNAWANIE DOŚWIADCZEŃ PRZEPROWADZONYCH NA TERYTORIUM INNEJ STRONY

Artykuł 29

1. Aby uniknąć niepotrzebnego powtarzania doświadczeń wymaganych przez prawo, w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa, każda ze Stron uznaje, jeśli to możliwe, wyniki doświadczeń przeprowadzonych na terytorium innej Strony.

2. W tym celu Strony zobowiązują się, jeśli to możliwe i zgodne z prawem, do udzielania sobie wzajemnie pomocy, a w szczególności do dostarczania informacji o swoich przepisach prawnych i praktyce administracyjnej w zakresie wymogów proceduralnych, jakie należy spełnić uzasadniając prośbę o zarejestrowanie produktów, a także informacji dotyczących faktów związanych z doświadczeniami przeprowadzonymi na ich terytorium oraz zezwoleń lub wszelkich innych szczegółów administracyjnych związanych z takimi doświadczeniami.

ROZDZIAŁ X KONSULTACJE WIELOSTRONNE

Artykuł 30

Strony, w ciągu pięciu lat od wejścia w życie niniejszej konwencji i co każde następne pięć lat lub częściej, na żądanie większości Stron, będą przeprowadzać konsultacje wielostronne w ramach Rady Europy, w celu sprawdzenia stosowania Konwencji, a także możliwości zmiany lub rozszerzenia niektórych postanowień. Konsultacje będą się odbywać w trakcie zebrań zwoływanych przez Sekretarza Generalnego Rady Europy. Strony przekażą Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy nazwisko swojego przedstawiciela, przynajmniej dwa miesiące przed zebraniem.

ROZDZIAŁ XI POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 31

Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy oraz dla Wspólnot Europejskich. Podlega ona ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 32

1. Niniejsza konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca, następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym cztery Państwa członkowskie Rady Europy wyrażą zgodę na związanie się Konwencją zgodnie z postanowieniami art. 31.

2. W stosunku do każdego z Sygnatariuszy, który w późniejszym czasie wyrazi zgodę na związanie się Konwencją, wchodzi ona w życie pierwszego dnia miesiąca, następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 33

1. Po wejściu w życie niniejszej konwencji Komitet Ministrów Rady Europy może zaprosić każde Państwo, nie będące członkiem Rady, do przystąpienia do niniejszej konwencji, podejmując decyzję większością głosów określoną w art. 20 d) Statutu Rady Europy, przy jednomyślności przedstawicieli Umawiających się Stron uprawnionych do zasiadania w Komitecie.

2. W stosunku do Państwa przystępującego Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca, następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia złożenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy dokumentu przystąpienia.

Artykuł 34

1. Każdy z Sygnatariuszy, w czasie podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, może zgłosić jedno lub więcej zastrzeżeń; natomiast niedopuszczalne jest zgłaszanie zastrzeżeń do treści art. od 1 do 14 oraz art. od 18 do 20.

2. Strona, która zgłosiła zastrzeżenie na mocy ustępu poprzedzającego, może je wycofać w całości lub w części, poprzez notyfikację skierowaną do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie wywołuje skutek w dniu otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

3. Strona, która złożyła zastrzeżenie do któregośkolwiek z postanowień niniejszej konwencji, nie może wymagać stosowania tego postanowienia od innej Strony; jeżeli jednak zastrzeżenie jest częściowe lub warunkowe, może wymagać stosowania tego postanowienia w takim stopniu, w jakim sama je przyjęła.

Artykuł 35

1. Każdy Sygnatariusz w czasie podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, może wyznaczyć terytorium lub terytoria, do których niniejsza konwencja będzie miała zastosowanie.

2. Każda Strona w dowolnym, późniejszym czasie, poprzez oświadczenia skierowane do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może rozszerzyć zasięg stosowania niniejszej konwencji na dowolne terytorium wskazane w oświadczeniu. Konwencja wchodzi w życie w stosunku do tego terytorium pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania oświadczenia przez Sekretarza Generalnego.

3. Każde oświadczenie złożone na mocy ustępów poprzedzających, może zostać wycofane, w odniesieniu do każdego terytorium wskazanego w oświadczeniu, poprzez notyfikację skierowaną do Sekretarza Generalnego. Wycofanie wywołuje skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 36

1. Każda Strona może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą konwencję, poprzez notyfikację skierowaną do Sekretarza Generalnego Rady Europy.

2. Wypowiedzenie wywołuje skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 37

Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje Państwom członkowskim Rady Europy, Wspólnocie Europejskiej i każdemu państwu, które przystąpiły do niniejszej konwencji:

- a) każde podpisanie;
- b) złożenie dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c) każde wejście w życie niniejszej konwencji, zgodnie z postanowieniami art. 32, 33 i 35;
- d) każdą inną czynność, notyfikację lub zawiadomienie dotyczące niniejszej konwencji.

Na dowód czego, niżej podpisani, będąc w tym celu należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Strasburgu w dniu 18 marca 1986 roku w językach francuskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwum Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione odpisy wszystkim Państwom członkowskim Rady Europy oraz Wspólnotom Europejskim, a także każdemu z Państw zaproszonych do przystąpienia do niniejszej konwencji.